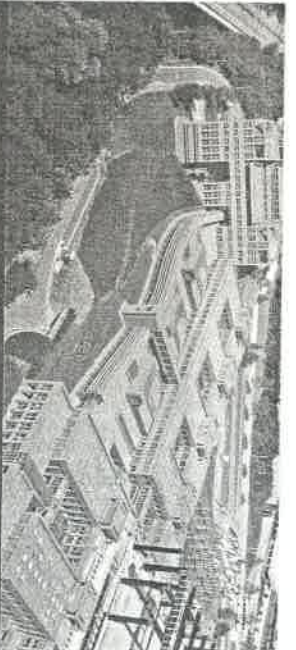

CVRIA

Het Gerecht van eerste aanleg van de Europese Gemeenschappen

GESCHIEDENIS

Om Europa op te bouwen, hebben een aantal lidstaten (thans 27) onderling verdragen gesloten, waarbij de Europese Gemeenschappen en, later, een Europese Unie werden opgericht, die over instellingen beschikken die op bepaalde gebieden rechtstreeks vaststellen.

Het Hof van Justitie, het Gerecht van eerste aanleg en het Gerecht voor ambtenarenzaken vormen tezamen de **communautaire rechtspreekende instantie**, die als voornaamste taak heeft, de wettigheid van communautaire handelingen te toetsen en een **uniforme uitlegging en toepassing van het gemeenschapsrecht** te verzekeren.

Het Gerecht van eerste aanleg is een rechterlijke instantie die onafhankelijk is van het Hof van Justitie. Tot de oprichting ervan werd in 1988 door de Raad van de Europese Gemeenschappen besloten, op verzoek van het Hof van Justitie, het Gerecht te oprichten om de werkdruk van het Hof te verlichten en de burgers door de invoering van een rechtspraak in twee instanties een betere rechtsbescherming te bieden. Het heeft **zijn werkzaamheden aangevangen op 31 oktober 1989**.

Op 2 november 2004 werd besloten aan het Gerecht van eerste aanleg een Gerecht voor ambtenarenzaken toe te voegen, dat tot taak heeft geschillen tussen de Europese Gemeenschappen en hun personeelsleden te beslechten. Het heeft zijn werkzaamheden aangevangen op 12 december 2005.

DE SAMENSTELLING

Het Gerecht van eerste aanleg bestaat uit ten minste één rechter per lidstaat (27 in 2007). De rechters worden in onderlinge overeenstemming door de regeringen van de lidstaten benoemd voor zes jaar en kunnen worden herbenoemd. Zij kiezen uit hun midden voor drie jaar hun president en benoemen een griffier voor een mandaat van zes jaar.

De rechters oefenen hun taak volkomen onafhankelijk en onpartijdig uit.

In tegenstelling tot het Hof beschikt het Gerecht niet over permanente advocaten-generaal. Deze taak kan echter bij wijze van uitzondering aan een rechter worden opgedragen.

Het Gerecht houdt zitting in kamers van vijf of drie rechters of, in bepaalde gevallen, in enkelvoudige kamer. In juridisch ingewikkelde of belangrijke zaken kan het ook zitting houden in grote kamer (dertien rechters) of in volle samenstelling. Meer dan 80 % van de zaken die voor het Gerecht worden gebracht, worden berecht door een kamer van drie rechters.

De presidenten van de kamers van vijf rechters worden voor een periode van drie jaar gekozen uit de rechters.

Het Gerecht beschikt over een eigen griffie, maar kan voor administratieve en taakkundige ondersteuning een beroep doen op de diensten van het Hof van Justitie.

DE BEVOEGDHEDEN

Het Gerecht van eerste aanleg is bevoegd om kennis te nemen van:

- **rechtstreekse beroepen**, ingesteld door natuurlijke of rechtspersonen tegen handelingen van de gemeenschapsinstellingen (die tot hen zijn gericht of die hen rechtstreeks en individueel raken) of tegen het nalaten, van deze instellingen om een besluit te nemen, bijvoorbeeld een beroep van een onderneming tegen een beschikking van de Commissie waarbij aan deze onderneming een boete is opgelegd;
- **beroepen, ingesteld door lidstaten tegen de Commissie**;
- **beroepen, ingesteld door de lidstaten tegen de Raad betreffende handelingen op het gebied van staatssteun, handelspolitieke beschermingsmaatregelen („dumping”) en besluiten waarmee de Raad uitvoeringsbevoegdheden uitoefent**;
- **beroepen tot vergoeding van schade**, veroorzaakt door de gemeenschapsinstellingen of hun personeelsleden;
- **beroepen die zijn gebaseerd op door de Gemeenschappen gesloten overeenkomsten, die het Gerecht uitdrukkelijk bevoegd verklaart**;
- **beroepen op het gebied van het communautaire merkenrecht**;
- **hogere voorzieningen**, beperkt tot rechtswagen, **tegen de beslissingen van het Gerecht voor ambtenarenzaken**.

Tegen de beslissingen van het Gerecht van eerste aanleg kan binnen twee maanden een tot rechtswagen beperkte hogere voorziening worden ingesteld bij het Hof van Justitie.

De geschillen tussen de Gemeenschappen en hun personeelsleden zijn voorbehouden aan het Gerecht voor ambtenarenzaken. Bij het Gerecht van eerste aanleg kan echter een tot rechtswagen beperkte hogere voorziening worden ingesteld.

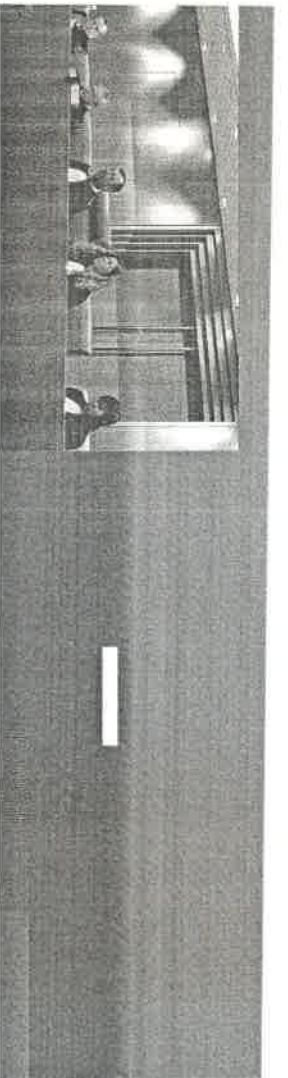
DE PROCEDURE

Het Gerecht heeft een eigen Reglement voor de procesvoering. De procedure bestaat in beginsel uit een schriftelijke en een mondelinge fase.

De procedure begint met een door een advocaat of gemachtigde naar de griffie gezonden **schriftelijk verzoekschrift**. De kernpunten van het beroep worden in een mededeling in alle officiële talen gepubliceerd in het *Publicatieblad van de Europese Unie*. De griffier betekent het verzoekschrift aan de tegenpartij, die over een termijn beschikt om een verweerschrift in te dienen. De verzoekende partij kan binnen een vastgestelde termijn een repliek indienen, die de verwerende partij kan beantwoorden met een dupliek.

Persoon die aannemelijk maken dat zij belang hebben bij de beslissing van een voor het Gerecht aangehangig gemaakt rechtsgeding, alsmede de lidstaten en de gemeenschapsinstellingen kunnen in de procedure interveniëren. De interveniënt dient een memorie in, strekkende tot ondersteuning of tot verwerping van de conclusies van een van de partijen, waarop vervolgens de partijen kunnen antwoorden. In bepaalde gevallen kan de interveniënt ook opmerkingen maken tijdens de mondelinge behandeling.

Tijdens de **mondelinge behandeling** wordt een openbare terechtzitting gehouden. Tijdens deze terechtzitting kunnen de rechters vragen stellen aan de vertegenwoordigers van de partijen. In een rapport ter terechtzitting geeft de rechter-rapporteur een samenvatting van de feiten en van de argumenten die door de partijen, en eventuele interveniënten, zijn aangevoerd. Dit document wordt in de procedure ter beschikking gesteld van het publiek.

De beschikking heeft een voorlopig karakter, en mag niet vooruitlopen op de beslissing van het Gerecht in de hoofdzaak. Tegen de beschikking kan overigens hogere voorziening worden ingesteld bij de president van het Hof van Justitie.

■ De versnelde procedure

Deze procedure stelt het Gerecht in staat snel uitspraak te doen in zaken die als bijzonder spoedeisend worden beschouwd. Zowel de verzoekende als de verwerende partij kan om een versnelde procedure verzoeken.

■ Het talenregime

De taal van het verzoekschrift wordt de **procestaal van de zaak**. Dit kan een van de **23 officiële talen van de Europese Unie zijn** (onverminderd de toepassing van bijzondere bepalingen). De pleidooien en vragen en antwoorden tijdens de mondelinge fase van de procedure worden, al naar gelang van de behoeften, simultaan vertaald in verschillende officiële talen van de Europese Unie. De rechters beraadslagen onderling, zonder tolk, in een gemeenschappelijke taal, traditioneel het Frans.

■ DE RECHTSpraak

Vanaf het begin van zijn werkzaamheden tot eind 2006 heeft het Gerecht meer dan 5200 zaken afgehandeld. Zijn rechtspraak betreft vooral intellectuele eigendom, mededinging en staatssteun. Aan de hand van enkele voorbeelden kan worden geïllustreerd, wat voor soort zaken aan het Gerecht worden voorgelegd.

■ Gemeenschapsmerken

De firma Henkel had bij het Bureau voor harmonisatie binnen de interne markt (merken, tekeningen en modellen – BHIM), dat is belast met de ontwikkeling en het beheer van het gemeenschapsmerk, een aanvraag ingediend voor de inschrijving van een gemeenschapsmerk voor een afwas- en wasmiddeltablet. Het driedimensionale merk waarvoor de inschrijving werd gevraagd, had de vorm van een ronde tablet,

bestaande uit twee lagen, een witte en een rode. Het Bureau wees de aanvraag af en Henkel verzocht het Gerecht van eerste aanleg deze beslissing nietig te verklaren.

Volgens een gemeenschapsverordening kan een merk dat geen onderscheidend vermogen heeft niet worden ingeschreven. In deze zaak bestond het merk uit de vorm en de kleurstelling van het tablet, dat wil zeggen, uit de aanbiedingsvorm van het product zelf.

Het Gerecht oordeelde dat dit merk de consument niet in staat stelde de betrokken waren te onderscheiden van die van een andere commerciële herkomst, wanneer hij bij zijn aankoop een keuze moet maken. Omdat het BHIM terecht had geconcludeerd dat het driedimensionale merk elk onderscheidend vermogen miste, heeft het Gerecht het beroep van Henkel verworpen (arrest *Henkel/BHIM*, 2001).

■ Werkingssfeer van de mededingingsregels

In de zaak *Piau/Commissie* heeft het Gerecht eraan herinnerd dat de mededingingsregels in bepaalde gevallen van toepassing kunnen zijn op het gebied van de sport.

In die zaak heeft de Commissie een klacht afgewezen waarmee verzoeker opkomt tegen een reglement van de Fédération internationale de football association (FIFA) ter regulering van de activiteit van spelersmakelaars, op de grond dat er geen communautair belang bestond. In zijn arrest van 2005 heeft het Gerecht geoordeeld dat de voetbalclubs en de nationale verenigingen waarin zij zijn gegroepeerd, ondernemingen, respectievelijk ondernemersverenigingen zijn in de zin van het communautair mededingingsrecht, zodat de FIFA, waarin de nationale verenigingen zijn gegroepeerd, zelf een ondernemersvereniging vormt in de zin van artikel 81 EG. Op grond van deze vooronderstelling heeft het Gerecht geoordeeld dat het reglement ter regulering van de activiteit van spelersmakelaars een besluit van een ondernemersvereniging vormt. Deze activiteit heeft namelijk tot doel met het oog op de sluiting van een arbeidsovereenkomst een speler in een club, of, met het oog op de sluiting van een transferovereenkomst, twee clubs regelmatig en tegen vergoeding met elkaar in verbinding te brengen. Het gaat bijgevolg om een economische activiteit van dienstverrichting, die geen verband houdt met de specificiteit van de sport, zoals omschreven in de rechtspraak (arrest *Piau/Commissie*, 2005).

Vervolgens beraadslagen de rechters op basis van een ontwerp-arrest, dat is opgesteld door de rechter-rapporteur, en wordt het arrest in een openbare zitting uitgesproken. De procedure voor het Gerecht is kosteloos. De kosten van de advocaat die bevoegd is om op te treden voor een rechterlijke instantie van een lidstaat, en door wie partijen zich moeten laten vertegenwoordigen, komen daarentegen niet voor rekening van het Gerecht. Een natuurlijke persoon die de kosten van het instellen van een beroep niet kan betalen, kan echter om **rechtsbijstand** verzoeken.

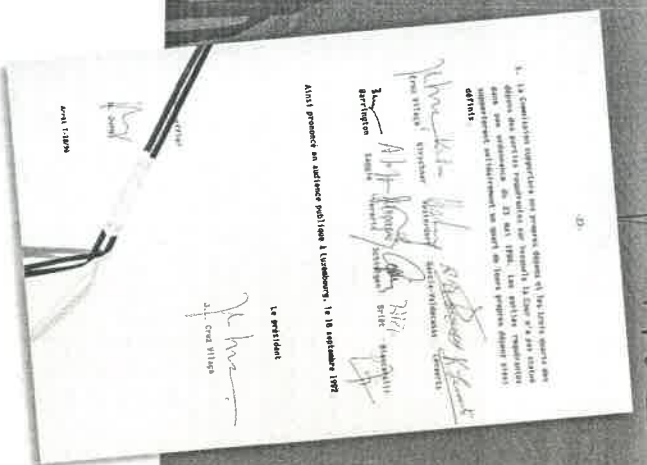
De kortgedingprocedure

Een bij het Gerecht ingesteld beroep heeft niet tot gevolg dat de uitvoering van de bestreden handeling wordt opgeschort. Het Gerecht kan evenwel opschorting van de uitvoering van de bestreden handeling gelasten, of andere voorlopige maatregelen vaststellen.

Op een verzoek om dergelijke maatregelen beslist de president van het Gerecht, of eventueel een andere rechter, als rechter in kort geding bij een met redenen omklede beschikking.

Voorlopige maatregelen worden slechts gelast, indien aan de volgende drie voorwaarden is voldaan:

- 1) het beroep in de hoofdzaak moet op het eerste gezicht gegrond lijken;
- 2) de verzoeker moet de spoedeisendheid aantonen van de maatregelen, zonder welke hij ernstige en onherstelbare schade zou leiden;
- 3) de voorlopige maatregelen moeten rekening houden met de afweging van de belangen van partijen en het algemeen belang.

Concentraties

De Britse firma **Airtours**, die in het Verenigd Koninkrijk pakketreizen verkocht, wilde het concurrerende bedrijf **First Choice** overnemen. Deze voorgenomen concentratie werd door **Airtours** aangemeld bij de Commissie. Die verklaarde de concentratie onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt, aangezien zij zou hebben geleid tot een collectieve machtspositie.

Airtours stelde bij het Gerecht beroep in tot nietigverklaring van de beschikking van de Commissie.

Het Gerecht herinnerde eraan dat volgens de ten tijde van de feiten toepasselijke verordening een concentratie slechts kan worden verboden indien als rechtstreeks en onmiddellijk gevolg van deze concentratie een collectieve machtspositie ontstaat of wordt versterkt, die de daadwerkelijke mededinging op de markt significant en duurzaam belemmert.

Het Gerecht concludeerde dat de Commissie wegens verschillende beoordelingsfouten de negatieve gevolgen van de concentratie voor de mededinging niet heeft kunnen aantonen en heeft de bestreden beschikking dan ook nietig verklaard (arrest *Airtours/Commissie*, 2002).

Kartels

Het gemeenschapsrecht verbiedt alle overeenkomsten tussen ondernemingen, alle besluiten van ondernemersverenigingen en alle onderling afgestemde feitelijke gedragingen die de handel tussen lidstaten ongunstig kunnen beïnvloeden en ertoe strekken of ten gevolge hebben dat de mededinging binnen de gemeenschappelijke markt wordt verhinderd, beperkt of vervalst.

Naar aanleiding van een klacht heeft de Commissie enkele onderzoeken verricht, en in 1998 een beschikking vastgesteld waarin werd geconstateerd dat verschillende ondernemingen aan een reeks van overeenkomsten en verboden gedragingen op de Europese markt van afstandsverwarming deelnamen. De Commissie legde de aan dit kartel deelnemende ondernemingen een geldboete op van in totaal ongeveer 92 miljoen EUR.

Het Gerecht, volgens hetwelk verschillende bestanddelen van het algemene kartel, alsmede van de individuele deelneming van de ondernemingen aan mededingingsbeperkende gedragingen, waarvoor zij aansprakelijk werden gehouden, bewezen waren, verwierp de tegen de beschikking van de Commissie ingestelde beroepen tot nietigverklaring vrijwel in hun geheel, behalve wat de duur van de deelneming van een van de ondernemingen en de geografische werking van het kartel bij een andere onderneming betrof.

De door de Commissie opgelegde boetes werden overigens door het Gerecht globaal bevestigd voor een totaalbedrag van 83 410 000 EUR. Bij twee ondernemingen werden de opgelegde boetes echter verlaagd (arrest *HFB e.a./Commissie*, 2002).

■ Staatssteun

Bij een wet van 1991 werd een volledig in handen van de deelstaat Nordrhein-Westfalen zijnde bank, die zich bezighield met het toekennen van financiële steun voor de woningbouw, overgedragen aan een publiekrechtelijke bank. Als tegenprestatie ontving de deelstaat een vergoeding die ver onder de marktprijs lag.

De Commissie kwalificeerde deze operatie als onrechtmatige staatssteun die in strijd was met de gemeenschappelijke markt. Het verschil tussen de marktwaarde en het betaalde bedrag bedroeg volgens haar ongeveer 808 miljoen EUR en moest als onrechtmatige staatssteun worden aangemerkt. Daarop vorderden de deelstaat en de twee banken bij het Gerecht van eerste aanleg nietigverklaring van de beschikking van de Commissie.

Het Gerecht oordeelde dat de Commissie, voor wie een motiveringsplicht geldt, haar schatting van de marktwaarde niet toereikend had gemotiveerd. Derhalve heeft het Gerecht de beschikking van de Commissie nietig verklaard (arrest *Westdeutsche Landesbank Girozentrale/Commissie*, 2003).

■ Toegang tot documenten

Mevrouw Hautala, lid van het Europees Parlement, had de Raad van de Europese Unie gevraagd om haar een rapport over wapenexport toe te zenden. Op grond van de mogelijkheid om toegang tot een dergelijk document te weigeren ter bescherming van het algemeen belang op het gebied van de internationale betrekkingen, weigerde de Raad het rapport toe te zenden, aangezien het gevoelige informatie bevatte waarvan de verspreiding de relaties van de Europese Unie met derde landen had kunnen schaden.

Daarop stelde Hautala bij het Gerecht beroep tot nietigverklaring van het besluit van de Raad om haar het betrokken rapport niet toe te zenden in.

In zijn arrest herinnerde het Gerecht aan de principiële regel dat het publiek zo ruim mogelijk toegang moet krijgen tot documenten en dat uitzonderingen op deze regel eng moeten worden uitgelegd en toegepast.

In dit geval had de Raad moeten onderzoeken of bepaalde passages die de internationale betrekkingen konden schaden, hadden kunnen worden geschrapt, en had hij dus moeten nagaan of gedeeltelijke toegang had kunnen worden verleend. Aangezien de Raad dit niet had gedaan, heeft het Gerecht zijn besluit nietig verklaard (arrest *Hautala/Raad*, 1999).

De procedure voor het Gerecht van eerste aanleg

Rechtstreekse beroepen en hogere voorzieningen

Schriftelijke fase

Verzoekschrift

Betekening van het verzoekschrift aan verweerder door de griffie

[Verzoek om rechtsbijstand]

[Voorlopige maatregelen]

Mededeling van het beroep in het Publicatieblad van de EU (serie C)

Toewijzing van de zaak aan een rechtsprekende formatie

Aanwijzing van de rechter-rapporteur

Verweerschrift

[Exceptie van niet-ontvankelijkheid]

[Interventies]

[Toewijzing van de zaak aan een rechtsprekende formatie, samengesteld uit een verschillend aantal rechters (alleensprekende rechter, drie, vijf, dertien of 27 rechters)]

[Replik en dupliek]

[Andere memories]

De rechter-rapporteur brengt een voorlopig rapport uit

Bespreking door de rechters van de kamer

[Maatregelen van instructie]

Mondelinge fase

[Rapport ter terechtzitting; terechtzitting]

Beraadslaging van de rechters

Arrest

De facultatieve fasen van de procedure staan tussen vierkante haakjes. De vastgedrukte documenten zijn in beginsel openbare documenten.

Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen: www.curia.europa.eu
Rechtspraak: www.curia.europa.eu/nl/content/jure/index.htm
Persberichten: www.curia.europa.eu/nl/actu/communiqués/index.htm
Website van de Europese Instellingen: www.europa.eu
Toegang tot het recht van de Europese Unie: www.eur-lex.europa.eu

www.curia.europa.eu

Uitgave daterend van vóór de
inwerkingtreding van het
Verdrag van Lissabon.

Gerecht van eerste aanleg van de Europese Gemeenschappen
rue du Fort Niedergrünwald
L-2925 Luxemburg

Pers en Voorlichting

I uitgave februari 2007 I

Publicatiebureau
Publications Office

Het Gerecht van eerste aanleg
van de Europese Gemeenschappen

